

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.
Pentru economii numai 4 cor. pe an.
Pentru România pe an 15 Lei.
Manuscripte nu se redau.

INSERTIUNI:

se socotesc după tariful cu prețuri foarte moderate.
Abonamentele se plătesc înainte.
Apare în fiecare Sâmbătă.

LIBERTATEA

Pe altarul culturai.

Nu este azi pentru popoare bun mai mare în lume ca cultura, adevărată și luminată învățătură! Că azi în lupta pentru traiu, neam pe neam nu să mai bate cu mulțimea, ci cu lumina cea ageră a minții, cu cultura! Nu poporul cel mai numărôs, ci cel mai luminat ese azi totdeauna biruitor, din lupta ce s'ar fi iscat între ele!

Noi Românii din aceste părți de țară avem și noi la Brad un altar înălțat culturai, un așezământ care să verse lumină, știință, asupra fiilor neamului nostru din mîndra țară alui lancu, din falnicul Zarand. Acest nouă scump așezământ, vrea să facă și el un pas mai departe întru mărirea sa spre mărirea neamului, înălțindu-să dela 4 la 8 clase. Dar' arpile-i sunt slabe pentru acest zbor: puterile materiale nu-l prind. Glas dat'au conducătorii lui că-tră fii cei buni ai poporului să-i deie ajutor. Și răsunetul a început. Dar' are lipsă de multă urmare încă! Pe sine și neamul său și-l cins-tește și prețuește acela, care și el ascultă îndată frățeasca chemare ce s'a făcut, și își trimite și el dinarul său, ca să-și amestece sunetul cu ceialalți dinari, aruncați de alții, pe altarul culturai dela Brad, crescînd grămăjoara de argint și aur, începută pe acel altar, până unde cere grabnica trebuință!

Pilda luminată a fratelui Ioan Bota din Petrești (lingă Zam, vezi »Libertatea« Nr. 29) urmată de frații noștri buni din Godinești și Brădățul (vezi numărul trecut al foii noastre), — a mai fost urmată și aiurea.

Au mai trimis, anume, ajutoare spre același scop, gimnaziului din Brad, următorii:

Teodosiu Popa, preot, Furcușoara 20 cor.
Ion Safta, inv. p. Luncoiul-de-jos 10 »
Căpitanul Chilvar, Brașov . . . 2 »
Locotenentul Ioaneș, Brașov . . . 2 »
Locotenentul Suciu, Brașov . . . 10 »
Sublocot. Alex. Simon, Brașov 2 cor.

Tăranul Oprea din Godinești publicat în numărul trecut, îl cheamă Dionisie Oprea, nu Atanasie, ceea-ce prin asta îndreptăm.

Tinerimea română din Sebeșul-Săseșc, a trimis pentru fondul gimnaziului din Brad, venitul curat al petrecerii de vară, dată la 12 August n., în sumă de cor. 2848.

Un răspuns.

Mai mulți cetitori ai noștri ne-au făcut întrebare, că: Oare iertat e să trimiți ei bani de ajutor pentru gimnaziul din Brad, după pilda și asemănarea cinstiților noștri frați țărani dela Petrești și Burjuc, și că dacă trimiți, oare nu li-să întimplă nimic lor ori banilor, cum s'a întimplat banilor dați pentru monumentul lui Iancu? Că ci-că legea oprește ori-ce adunare de bani pentru ori-ce scop, dacă nu-i cerută îngăduință dela instanțurile de lipsă!

Iaca răspunsul nostru: Am întrebat pe un avocat bun, în treabă, ca să dăm o îndrumare acurată și pe lege întemeiată. Și el zice:

Legea oprește colecta (astrîngerea) de bani pentru ori-ce scop, fără îngăduința dela instanțele în drept a o da, adevărat nici chiar pentru lucruri așa nevinovate nu iartă să umbli dela casă la casă adunînd bani, — dar' aceea, ca eu ori d-ta ori al treilea, din pornire de sine, de bunăvoie, să trimiți colo ori colo cînste, un ajutor, o milă, asta nu o oprește și nu o poate opri nici o lege din lume. Eu pot face ce vreau cu averea mea. O pot trimite toată cînste domnului solgăbirău (ca să mă pue birău), sau o pot trimite toată de cînste comunei cutare, ca să aibă de unde să se ajute la zidirea bisericii, sau o pot trimite toată cutărei școli, cutărui gimnaziu, ce aud că e vrednic, dar' e sărac. Pentru acest lucru nu mă poate trage nime în lume la răspundere, nici de acei bani nu să poate atinge!

Sfătul nostru dară e: Cel-ce simte în inima lui îndemnul cel dumnezeesc de a ajuta cu ceva gimnaziului din Brad, ca să-și zidească case nouă, încăpătoare, moderne, în care să-l vedem apoi și întregit la 8 clase (dela cele 4 ce le are azi), acela să trimiță numai fără nici o frică de vre-o neplăcere. Trimite de-adreptul, ca o părțică din ce i-a ajutat D-zeu.

Dacă vecinul meu cutare, auzînd de gîndul meu, zice că și el dă ceva, pot trimite tot pe mandatul de postă cu care trimit eu, că prin asta n'am făcut „colecta“ neiertată, ci numai ne-am întovărășit două inimi bune în a trimite împreună ajutorul nostru. Alți doi-trei iar' așa, și e bine.

„Libertatea“ își va face o plăcere a publica în fruntea numerilor săi, așa ca azi, numele tuturor acelor nobili frați, cari înțelegînd calda chemare ce le vine dela Brad, vor trimite și ei, care cit poate (o cor. două, trei, cinci, zece, după prindere) pentru mărețul scop.

Trăiască frații noștri din Petrești și Burjuc, cari au dat nobila pildă a pornirii dela sine cu trimiterea de ajutor, — și trăiască toți acei luminați frați, cari vor urma pilda lor!

Procesul „Libertății“ pentru alegerea dela Ceh.

Cine nu-și aduce încă aminte de crunta „alegere“ dela Cehul-Silvaniei, în 16 Februarie anul trecut? Alegerea la care bandele de bătauși luați pe plată de partidul stăpînirii, au atacat ca o ceată de mișei pe alegătorii români ce veneau în valuri mari, ca să sprijinească pe dl G. Pop de Băsești. Au spart capul însuși candidatul, om bătrîn și pacînic, și cu măciucile în mână i-au alungat pe Români, ca să nu poată alege pe doritul inimii lor. Tot al zecelea Român a venit dela Ceh cu capul spart ori pe trup cu vîntăi.

Și despre aceste volnicii revoltătoare dl Vasile E. Moldovan, a scris un raport în „Libertatea“ Nr. 9 (dela 25 Febr.) și a zugrăvit în colori vie cele ce le-a văzut și a pătît, — că însuși a căpătat lovitură și i-au rupt hainele de pe el!

Dar' părerea procurorilor noștri e, că nici chiar ce vezi cu ochii, nu

e iertat să scrii, dacă nu ai luat cu tine doi martori și nu te-ai rugat de domnul cu maciuca, să ți-să recomande că cine e, ca să poți adevărați și cu mărturie că te-a pătît în cap! Și de aceea, fiindcă dl V. E. Moldovan a scris în „Libertatea“ ce a văzut însuși, fiind acolo, — pentru asta e tras în judecată, și pe ziua de 15 Septembrie a. c., e pusă pertactarea înaintea curții cu jurați și a tribunalului din Cluj.

Putem să cam dăm cu socoteală cu ce premiu să va întoarce dl Moldovan dela aceea pertractare, pentru-că a scris ce a văzut la Cehul-Silvaniei.

Dările sub koșuthiști.

Ne-am arătat încă în numărul trecut mirarea pentru măsura foarte mare la care guvernul de azi și-a pus la cale pe măsurătorii dărilor, să ridice dările „de venit“. Acum cetim lucrurile de mai jos în foaia economică comercială „M. Kereskedök Lapja“ alui Kormos, care adeverește și ea pornirea asta a guvernului de azi. Iată ce spune:

„Nu-i cu cale a ocărî pe acei oameni de afaceri, cari, arătînd asupra faptului că toate lucrurile să scum pesc, urcă și ei prețurile chiar și la lucruri, unde n'ar fi de lipsă. Căci doar' chiar lucrul acesta îl face și statul însuși, prin scumpirea telefonului chiar acum cînd a ridicat și așa cu procente mari darea oamenilor de întreprinderi! Și politica economică a guvernului e pusă în deosebită lumină prin acel fapt, că el și-a pus de țintă a sa urcarea dărilor chiar pe industriași (meseriași) și neguțătorii!“ ect.

Pe cînd în alte țări nu știu ce ușurări să le mai facă, ca să deie nainte acești muncitori de folos.

„Politica națională jidovească“.

— Ridicarea Jidovilor din Ungaria pentru a fi recunoseuți ca... națiune! —

Iaca cea mai nouă bucurie a politicilor »patriotici« dela Pesta!

Nicăiri Jidovimea nu e răsfățată ca la noi în Ungaria. Aci s'a adus lege anume pentru ei, ca să fie și religia lor ridicată în rang alături de religiile creștine, iar' în viața de obște a țării, ei sînt pe aiurea preferiți chiar naintea Ungurilor de viță curată.

Numai prea firesc lucru e dară, dacă acestor oameni le crește pofta de a să pune în lumină tot mai văzută, a să înălța tot mai mult chiar ca neam jidovesc, căci împrejurările le sînt priincioase, politica țării au știut'o tulbura destul de bine, ca acum ei să poată pescui ușor în ea...

Luni în săptămîna trecută și-au arătat pe față măsura încrederii în sine și înălțimile spre cari pășesc, spre cari tind. Și-au desfășurat în toată forma și ei »steagul« lor, pe care e scris: Luptă politică națională jidovească!

Să știe aceea, că între Jidovii din toate țările s'a răspîndit pornirea de a întemeia

un nou Sion, o nouă împărăție lumească pentru poporul rătăcitor al Evreilor. S'a făcut o însoțire mare a sprijinitorilor acestei porniri, a acestui vis de fericire al Jidovilor de peste fața a tot pămîntul.

În Ungaria s'au găsit peste 3000 de Jidani cu dare de mână, care au intrat ca membri în acea însoțire zisă »sionistă«, și o sprijinesc cu bani și cu tot ce pot, ca ea să înainteze pe drumul întreprinderii marului lor vis. Și numărul lor sporește mereu.

În 19 și 20 Aug. acești sionisti au ținut în Pesta un fel de dietă a lor: și-au trimis din toate părțile țării deputați, de toți 65 de înși, cari să meargă la marele lor sfat în care să chibzuiască cite toate ce ar mai fi de întreprins și de făcut pentru scumpa jidovime.

Dieta jidovească s'a ținut. Au făcut critica lucrurilor și stărilor din țară, au arătat ce nu e bine în politica țării: aceea că nu e și mai jidovească de cum e. Pe urmă au trimis Maestății Sale Regelui o telegramă salutîndu-l și aducîndu-i și Lui la cunoștință, că ei ce vreau și ce politică au de gînd să poarte în viitor. Îi spun chiar aceea capului încoronat al țării, că adevărata politică mîntuitoare e numai cea cu usturoiu!

Îngrijite de noua vedenie, foile maghiare din Pesta încep a face gură amară. »Magyarország« de pildă, vorbind în numărul său dela 22 Aug. despre cite chestii (lucruri sub întrebare) din țară, — că ce-i bine și ce-i rău în chestia (treaba) cu sionistii, ce în cea cu popoarele nemaghiare, și altele, scrie următoarele:

»Cea mai gîngășă întrebare a desbătut'o congresul (marele stat) sionist ieri. De chestia jidovească D-zeu să păzască Ungaria! Dar' dacă Ungurii nu fac chestie jidovească în Ungaria, tare i-am ruga pe Jidani ca să n'o facă nici ei.

»E supărător că 3000 de Jidani sionisti să leagă în tovărășie (însoțire deosebită) în Ungaria, și cei 65 deputați ai lor țin dietă, trimit telegramă de supunere la Ischl (unde petrece Maestatea Sa) și spun Regelui în aceea, că dieta ungurească nu e la culmea ei, și că în această lume a fătărniceii, a lășiții și a oportunitizmului, numai sionismul întru-chipează adevărul, care mai curînd ori mai tirziu trebuie să învingă!

»Poporul jidovesc, zic mai încolo, năzuește spre bunăstarea sa desavîrșită; politică de partid nu face, numai politica națională jidovească!“

Așa grăesc Jidanii sionisti în telegrama dată din sfatul lor mare, cătră capul încoronat al Ungariei.

Să știe și el, că Jidanii țin și ei la o viață națională-jidovească. De asta însă bietul »Magyarország« are așa fiori, că exclamă, precum văzurăm

mai sus: »De chestia jidovească să păzască D-zeu Ungaria!« Și mai departe foaia maghiară spune:

...Dr. Armin Abrahamsohn să ne lămurească mai bine, că ce-i aceea: »politica națională jidovească?« Doar' aceea că pentru ei nici un partid din dietă nu e destul de jidovesc? Vreau poate un partid deosebit în dietă, ca Valahii? Patria (țara) sionistilor e pămîntul făgăduinței. Dar' e acela Palestina ori Ungaria?« ect.

Pe urmă arată hotărîrea Jidaniilor de a-și face chiar o foaie a lor sionistă, care să lupte pentru planurile astea mari ale lor.

Iaca cum își ridică cornițele cele bine ascuțite, duhul jidovesc pe care politiciii maghiari, în orbia lor, l'au încălzit și-l încălzesc mereu la sîn!

„Ardealul e — perdut!..“

Iată un mare cuiu care a intrat în capul patrioților și a început a rugini și a le învenina creurul.

E vorbă de aceea, că făcîndu-să legea electorală cea nouă, care înmulțește pe alegători, politicilor Unguri le e teamă grozavă că mai multe comitate ardeleni vor cădea cu totul pe mîna Românilor! Ziarul »Bud. Hirl.« scrie în numărul său dela 17 Aug. printre altele următoarele:

„Purtarea socialiștilor și a naționalităților (popoarele nemaghiare) ne-au arătat, că ce fel vor fi acei oameni noi, cari vor fi luați între durile constituției (căpătînd și ei drepturi) și că dela aceea întărirea direcției naționale (maghiare), nu s'au poate aștepta!“

„Și unii și alții sînt de aceea, pe cari ni-i putem cîștiga cu totul. Căci și unii și alții stau nainte cu astfel de cereri, despre cari nici vorbi nu s'au poate! (?!)"

„Chemarea statului maghiar nu este dară aceea, ca să le deie lor îngăduințe, ci să se silească a despoia pe aceste partide (a socialiștilor și naționaliștilor) de terenul de sub picioarele lor!“

„După legea (electorală) de azi, acela care e alegător la dietă, tot acela e alegător și la comitat.“

„Azi, cînd guvernul și-a pus de scop lărgirea neatîrnării comitatelor, nu e iertat a ierta să între și mai mulți din sinul naționalităților la comitat. De aceea: în viața de comitat legea de alegere de azi nu e iertat să se schimbe! (că altfel năvăleşc naționaliștii și pun mîna pe comitate).“

„Asta e piatra fundamentală pentru a rămînea în picioare și mai departe supremația (atotputernicia) maghiară, iar pentru ungurimea din Ardeal, asta e condiție (trebuință) de viață! Fără de asta, Ardeal e perdut!“ —

Așa să țingue, așa se sparie pe sine scriitorul ungar.

Iar' noi numai atîta am avea de a daus înferbîntatului patriot, că dacă el crede sincer, că

soarta Ardealului dela aceste sfortări ale volniciei și nedreptății atîrnă, — apoi noi mai virtuos decît el avem temeiul să credem, că **Ardealul e mintuit!** nu pierdut. *Perdut* ar fi numai cînd într'adverbar popoarele ce-l locuiesc, în întîia linie Români, n'ar avea atîta putere de viață, cită au, încît pot trece și peste grelele pedeci pe cari nebulia șovinismului le aruncă în calea lor ca grămezi de petri ascuțite, în dezvoltarea lor firească. Și le aruncă acum de sute de ani și ele totuși dau nainte! Și nu va fi nici odată »pierdut« acest Ardeal, puterea de viață a poporului român ce-l locuiește el mai ales, îl va scoate pe el chiar mintuit, mintuit ca mine de stricăciunea ce ar voi să i-o facă politica lacomă și fără rost a puternicilor zilei.

Legea de pressă

e pe cale a fi și ea schimbată. Indemn dă puternicilor zilei închipuirea, că foile socialiștilor și a noastre naționale, prea au mare slobozenie în scris. Mai trebuie scurtată. Mai trebuie puse lăcate pe guri. Să-și fiarbă fiecare ce are numai în inima lui, să nu prea criteze a o spune la așa de mulți alții, prin mijlocirea foilor.

E departe de noi să credem că noua lege să fie mai largă, mai liberală, mai dreaptă ca cea de azi. Din potrivă. Va fi plină de șiroafe și clește pentru noi.

Dar' uite ce mai știm noi. În Polonia, părțile ce au căzut sub jug rusesc, s'a luat foilor polone ori-ce drept de scrie »politică«, ca prin asta poporul să-și uite cu totul de viața lui politică națională și să se împace pe încetul cu starea umilită în care e îngenunchiat.

S'au apucat redactorii isteți poloni și au scos și scot foi, în care dela început până la sfîrșit nu-i alta nimic, decît no utăți de tot felul și întîmplări din lumea mare, că colo a ars o casă și în ea un copil, colo au eșit apele, colo a căzut unul în rîu, în America s'a răsturnat un tren, și tot felul de lu-

cruri de rînd, străine de ori-ce politică.

Și ce să întîmplă? Aceea că nu este puiu de Polon ce știe ceti, să nu-și țină cite o foaie de acestea, și o cetește cu sete și cu dragoste, numai văzînd că-i vorbește în draga lui limbă maternă! Și scopul politic nemărturisit: de a ține pe popor însuflețit pentru limba lui, de a nu-l lăsa să se înstrăineze de ea, ci chiar a o îndrăgi și mai mult: e ajuns deplin!

Noi aici ce chemare avem și vom avea? Aceeasi: o ținea în poporul nostru viuă dragostea de limbă și prin ea de neamul a căruia e limba, — c'apoi schimbarea stărilor umilite de azi și, și mai umilite ca mîne, o va aduce ea vremea, cînd nici nu bănuim noi, cum o aduse și în Rusia, pe cînd nici nu să gîndeai! Credeai că nemiluita stăpînire în Rusia nu o să mai aibă sfîrșit în vecilor. Și iaca sosi, pe neașteptate, ziua care sili pe stăpînii zilei să schimbe fața a toată cîrmuirea țării! O, veni-vor zilele schimbării și la noi, cînd nici nu gîndim prin ce și de unde, iar' până atunci noi, prin foi avem chemarea a ținea sufletul treaz și bun în popor, ca clipa hotărîtore sa nu ne afle cu un popor desnădăduit, înfrînt sufletește ori prostit. Iar' datorința asta noi ni-o vom ști împlini, ori mai »aspresc« cei dela guvern legea de tipar la îndoit de nemiluită, ori o lasă așa.

Din Bănat la București.

— Excursiunea învățătorilor români. —

Fiindcă în multe părți să fac pregătiri de a pleca trupe după trupe, coruri, tineret etc. ca să viziteze Expoziția națională română din București, — va fi binevenit cetitorilor »Libertății« să afle cam ce și cum să face o astfel de cale din țara noastră în țara vecină și ce peripeții întîmpini adese-ori, ce văd și ce aud.

Vom lăsa dar să urmeze darea de seamă pe care trimisul »Tribunei« o face destăcălătoria învățătorilor bănățeni,

Din munții dinspre Zlagna
Cu stîncile nălate
Drept măritoare-a vremii,
Cu drepturi eluptate,
Din vales scufundăoasă
Ce-o scaldă 'n lung Ampoiul,
Tu răsăreai cu 'nvingeri,
Și-'n urma ta 'ntreg roiul...

Chematu-te-a la Bălgrad
Chiar oastea 'mpăratească
Ce apăra cu tunuri
Cetatea cea domnească,
S'alungi cu îndrăznire
Cu oasta ta moștească
Dușmani ce bat într'însa
Cu gînd s'o cucerească...

C'asa ți-au prins de veste,
Că nu ai alinare,
Luptînd pentru 'mpăratul
Și-a neamului scăpare...

Dar' iată-ți potolită
Pe veci și-a ta suflare,
Zburat'a și-al tău suflet
La loc de pazare.

Te-ai dus și tu pe-a morții
Largi plaiuri nemiloase,
Ca cea din urmă rază
Din zilele noroase...
Pe racla ta, cu brușii
Cad picuri îndesate,
Ce-un neam întreg le varsă
Din gene 'nduioșate.

Cu tine-am sfîrșit șirul
Tribunilor credinții!
Și gloriei crescute

despre a căror plecare în Țară am vorbit și în numărul trecut. Iată ce spune:

Plecînd, excursioniștii, din Timișoara, până la Orșova nu întîmpinăm nici un incident. Aci însă, intîi ni-să poruncește să stăm în tren, pentru inspecție, apoi altă poruncă: Jos din tren! și defilăm în fața ofițerilor de graniță, ca oile, la control de pașapoarte; iar' în timpul acesta, prin vagoane umblă forfota, niște galonați cu lină, caută sub bănci, etc. — vre-un corist din Ictar.

Și cînd acestea să petreceau în gară, cînd cu noi mai că să facea »asentare«, auzim, că în dosul gării s'a concentrat armată.

De frica cui?

De spaima că ar fi să meargă cu noi la București corul țărănesc din Ictar!

Patria e salvată deci, — și trecem granița, înviorîndu-ne de răsufierea aerului de libertate.

La Vîrciorova, în gara mare, verde de podoba de vii sălbatece și împodobită tot cu ale țării și neamului nostru steaguri, ne așteaptă un potop de frați, potop de însuflețire și dragoste românească.

Suntem primiți în cîntecele corului »Doina« din T-Severin, condus de simpaticul și la noi cunoscutul profesor de muzică, St. Paulian. În numele învățătorilor din regat ne salută institutorul Coravu, apoi prefectul județului, bărbat distins și în fruntea administrației dl Teodor Costescu.

Caldelor bineventări răspunde cu căldură și viu impresionat Dr. Putici, apoi într'un elan de frăție, pornim prin tinera comună mărginașe, să vedem așezemintele ei mai de seamă. Vizităm școala, ce e ajunsă acum sub acoperiș; școala sătească? Un palat! Și dl prefect este omul! care în decurs de 1 an și 3 luni de cînd e în această slujbă, a ridicat deja 65 de școale în județul său.

Lumină, lumină! Măreț exemplu, minunat avînt în iubirea de patrie, în pricepera rostului așezămintelor pentru mîntuire.

La Turnu-Severin sosim cu trenul, pe la 7 ore de seara. E o mulțime atît de uriașă, încît par'că mișcă o mare de capete și vulturi în nesfirșite urale sufletului neamului.

Ne primește orașul frumos, amintitor de gloria străbună și prin nume

Din leagănul cu sfinții,
Să 'nchină astăzi neamul:
Urmașul suferinții,
La moaștele rămase
Din timpul biruinții!

O! dormi de-acum în pace:
Un vis al izbîndirii,
Ce 'n rugă ți-'l trimitem
La locul odihnirii!

Nicolau Moldovan.

Poetizarea trupului.

Curioasă jivină e și omul! Un oare-care filosof atrăgea luarea aminte, că băiatul de cum vine pe lume începe a plînge, drept semn, că nu s-a simte bine. Până crește și prinde putere, să îndestulește cu leagănul, iar' cînd e mare nu-i ajunge lumea încreagă.

Copilul din leagăn abia și cîștigă cunoștință despre trup, pipăindu-să, cînd nu e înfășiat, sau ducîndu-și minuțele la gură. Cînd e mare, ferit-a sfinții să-și afe astîmpăr, decît la mîngăierea »inimii« sale, silindu-să deci să cîștige cunoștințe despre acea »inimă«. Ba' o pîrdalnicul.

În vîrsta aceasta »a inimii«, de multe e omul capabil, și cele mai multe sunt prostii. Privindu-le ca simpli spectatori, ridem de naivitatea lor. Din vîrsta amorașilor sunt prinse și

și prin monumente, cu muzica militară, și cu un nesfîrșit elan de însuflețire.

În numele orașului ne salută primarul dl Constantinescu, căruia îi mulțămeste Dr. Traian Putici.

Apoi, în legănatul batistelor și pălăriilor, în cordiala despărțire a unor frați, frați de cînd e lumea, trenul hruiește mai departe, — spre București.

E noapte, drumul e obositor, par'că nu să mai sfîrșește...

Să face ziua. Toți sorbim cu ochii priveștițele țării, ale României libere, scumpe ori căruia român.

O observație: Unde-s satele? Nu-s pe linia drumului de fer? Atunci unde pot fi?... Ce bogate sunt produsele cîmpului. Bogată țară! Dar' de ce să »ascund« satele? Sărac e poporul!.

La București suntem primiți într'un chip în adevăr maestos. Din partea ministrului de culte și instrucțiunei. publice ni-s'a dat un prea gratuit șef de serviciu ministerial, care de fapt nu întrelasă nimic, pentru a ne face să ne simțim, ca între adevărați frați: E dl Nae Dimitrescu.

A doua zi dimineață oaspeții bănățeni au vizitat diferite monumente din Capitală, biserica Domnița Bălașa, Sf. Spiridon, palatul poștelor, casa de depuneri, banca națională, palatul regal, și fundația Carol.

La orele 3 după amiază au continuat cu vizitarea expoziției.

Seara la orele 8 banchetul dat de primărie oaspeților bănățeni, la ospătăria expoziției.

Mai departe învățătorii și însoțitorii lor au mers să vadă Tirgovîștea, frumos loc istoric, apoi Curtea-Arges cu minunata ei biserică, Constanța, frumosul port de mare, de aci luni în săptămîna asta au făcut drumul pe apă la Constantinopol, unde au stat o zi între Turci, Mercuri au venit la Sinaia și de aci napoi în Ardeal.

Zah. Bărsan la Abrud.

Dăm după »Cazeta Trans.« următorul raport despre producția d-lui Bărsan la Abrud:

E vădit, că publicul nostru nu mai poate aștepta cu zecile de ani ori poate și mai mult, până ce un »teatru național« își va începe munca aici la noi.

Și cu cit vedem mai depărtată această intrupare a unui gînd senin și luminos, cu atît mai mult ne doare,

crimpeele, ce vor urma sub titlul de »poetizarea trupului«. Crimpee, iar' nu lucrări academice. Bune de admirat și unele și altele.

I.

Petrea dela moară, cîntă pe coarda inimii:

Am o mîndră nu-i prea mîndră,
Dar' îmi place că e blindă;
Am o mîndră, mîndră tare:
Dar' nu-i mîndră, numa-'mi pare,

și putem jura că Petrea nu-i îndrăgostit turtă. Îndrăgostiții adevărați adică cei săriți din ogașe, nu văd în persoana iubită decît frumusețe desăvîrșită, »îngeri pogoriți din ceru să le lumineze calea« și Doamne ferește să lase ceva mai jos! Iar' dacă să nimește de să însoară, în acea persoană nu văd decît drăcoaică împelițată.

Astfel să întoarcă roata lumii, a norocului și a »dragostei învăpăiate«.

Legea cunoscută a iubirii generale e: »Să iubești pe de-aproapele tău ca pe tine însuși«. Îndrăgostiții trec peste această lege, ridicîndu-și sus de tot »idealul«, cu toate ale sale însușiri.

Să luăm, bună-oară,

— OCHII. —

Ca oameni de toate zilele constatăm ce observăm și mărturisim ce constatăm.

Une-ori vedem ochi atît de frumoși, încît ne fac să uităm neregularitățile figurii sau chiar alte defecte fizice.

Frumuseța lor constă în forma și-n

că n'a putut să rămînă în mijlocul nostru pentru totdeauna dl Zaharie Bărsan. Societatea pentru fond de teatru românesc a pierdut — vor fi știind d-lor din ce cauză — pe cel mai talentat bursier al său, pe adevăratul om al artei, care ar fi putut lucra mult aici la noi și până ce nu aveam întemeiată o scenă! D-sa e azi al teatrului național din București, iar' noi am rămas iar' să așteptăm, fără să știm după cine! Căci talentele adevărate nu le găsești ori cînd ai nevoie de ele, nu le poți afla nici chiar printr'un concurs public, unde s'a văzut azi-vară ce haz a fost. — Un suflet cald de artist, bun, ideal, dornic de muncă îl trimite Dumnezeu cînd vrea el, nu cînd cerem noi, iar' datorința noastră e să-l știm prețful, — să avem cel puțin cîteva oameni cari să-l știe prețful. — Ș'apoi e știut, că o individualitate artistică nu poate pași totdeauna pe căile trase de cutare peană a cutărui biuro de direcție. — Chiar prin faptul că să abate, stabilește cum îi luminează mintea, și cum îi bate inima, să arată adevărata putere de creare a cuiva.

Dar' cu societatea fondului de teatru l'am pierdut și noi cu toții pe dl Z. Bărsan. Și asta e mai dureros. Societatea, poate, sperază să afle în curînd om asemenea lui, noi n'avem nădejdea aceasta!

Cei-ce l'au auzit pe dl Bărsan și n'au stat să judece cu gîndul oamenilor ce împart burse, au avut vreme să simțească neputința de a fi înlocuit printr'un »concurs și anii de conservator« prin altul. Căci ceea ce este în dl Bărsan, și nu știm cînd vom putea găsi la altul, — e talentul și adevărata fire de artist.

În vara aceasta d-lui a venit pe citva timp la noi, unde ar fi trebuit să muncească totdeauna. A venit însoțit de domnișoara Brașoveanu, elevă a conservatorului din București. A jucat în mai multe locuri, spre marea bucurie a publicului nostru care înțelege și să însuflețește, — cam mic acest public până acum, nu-i vorba, — dar' care să putea tot înmulți dacă d-lui nu era silit să treacă dincolo.

Dela Brad venise la Abrud, unde jucă în 13 August, o zi de Luni aceasta. În sala cea mare a hotelului »Detunată« s'au prezentat în număr foarte frumos oamenii din clasa noastră cultă din Abrud și împrejurimea. Era tîrg de săptămîna și »provincia-

coloarea lor, iar' mai ales în — gustul fiecăruia. Unora le plac ochii rotunzi și scilpitori ca două diamante negre, ce aruncă schintei. Mie-'mi plac ochii ovali și albaștri, ca azurul cerului. Unora le plac ochii mici, mijciori; mie ochii mari și deschiși ca seninul țării. Și aproape tuturor ne plac ochii mistici, adică cei umbriți de gene lungi și sprincene dese.

Dar' fătații cei amoroși ca broasca, nu să 'ndestulesc cu atita. Mai ales dacă sunt poeți. Ci cîntă și descîntă; desmeardă și preamăresc în toate modurile posibile bieții ochi.

Ai, copilă, ochi pe cari
Cu dobindă de i-ai da:
Douăzeci-și-cinci la sută
Dela ori-cine-ai lua, —

zice unul, căruia am fi îndreptățiti să-i zicem contabil.

Unii sunt fermecați de ochii negri:

Nu te 'ncrede 'n ochii negri,
Ochiul negru-'i trădător:
Niște ochi negri pe mine.
M'au făcut să mor de dor —

adecă nu pe scriitorul acestor șire, ci pe cel de a făcut poezia.

Tot amătitul ăla să tînguește:

Ochi negri-ai dragii mele
Au un strainu căutat,
Mai mult într'un ceas omoară
Decît moartea într'un an.

Zisei, că-'mi plac ochi albaștri, dar' nu până în măsura să-i confund cu stelele:

S'au pierdut două steluțe,
Pe ceru nu să mai învesc:
În odaia ta's ascunse,
Pe-a ta față strălucesc.

FOIȚA

Lui Axente Sever!

Să-'i scoatem amintirea
Din vremuri îngropate
Sub lăcrămări de sînge
Cu arma 'n mâni vîrsate.

În calea minții mele
Din vrafal dat uitării
De-a valma să desfășur'
Din chipul intrupării
Tot gloate înarmate
Sub steagul triumfării
Cu-Axente bravu 'n frunte
Din mila îndurării...

S'azi par'că văd ciocnitul
De lănci pe-atunci purtate
Cu-atita vitejie
De brațe revoltate.
În goană de năzdraveni
Vii cete desperate
Tu le duceai la luptă
Cu brațe înarmate.

Prin văi, în nopți de toamnă,
Stau oștile române,
În lagăre păzite,
Ca oile prin stîne.
La amuțiri de bucium
Și tobe asurzite
Veghiază treji vitejii
Pe căi primejduite.

lii" cari veniseră la țirg însoțiți mai ales și de fete, chiar de n'ar fi știut de acasă că e teatru la Abrud, n'au mai scăpat de gurile tinere „să mergem și noi tată“.

Cum nu, frate? După teatru urmează dans.

Dar' după-cum spun Abrudeni, străini n'au fost față decît doi: un Ungur și un Jidov. Și la noi s'au făcut plăcate și-n unghere!

Ce vrei, domnule, trebuie apărută „idea de stat național-maghiar-unitar“ cu ciudă și nepărținire, în schimbul sprijinului ce li-l'au dat Abrudeni diletanților lor.

Domnul Bârșan a jucat atît rolul bătrînului Jean, pescarul, care ia în căsătorie o fată săracă ce s'a jertfeste pentru părinții săi neputincioși, după ce așteaptă înzadar pe iubitul ce a plecat de șase ani cu o corabie ce s'a scufundat, — cît și rolul iubitului, care scăpat ca prin minune din naufragiu, trece în țări străine, adună averi și se reîntoarce în sfîrșit ca să-și facă logodnica mireasă. Dar' cînd s'a reîntoarce își află logodnica căsătorită...

Culmea sfințeniei căsătoriei, și suflul unei soții adevărate — sfință în martirul ei — ne-o zugrăvește Theuriet, scriitor din țara unde căsătoria e mai puțin prețuită poate ca ori și unde — Franța. Logodnica lui de altădată, soție acum bătrînului pescar, nu vrea, nu poate să-l asculte pe cel întors. Moare înaintea ochilor noștri tot suflul iubitor de femeie, și învinge sfințenia datoriei.

Furtuna patimilor adînci, ceia mai adînci omenesți, Bârșan ne-a înfățișat-o atît de puternic, încît chiar și la bărbați li-au dat la mulți lacrimile.

Di Bârșan are o voce puternică, adîncă, blîndă și totuși mlădioasă, îl ajută și fizicul, tot în sfîrșit, dar' mai mult îl ajută sufletul acela ce simte și trăește viața persoanelor ce ne prezintă.

Rolul femeii a fost foarte greu. Dar' eleva conservatorului a pus pe gînduri și pe doamnele, cărora le venea să ridă cînd auziu suspinele bărbaților.

Dar forțele de cari dispune di Bârșan, la ce poate sluji mai ales o binecuvîntată înzestrare a trupului omenesc, a arătat d-sa în favorita-i bucată „Grevă ferarilor“, de Francois Coppée. Despre succesul cu care predă d-sa acest monolog, arată apărare îngrozitor de dureroasă a bătrînului ferar, s'a vorbit însă de mai multe ori în ziarele noastre.

Ochii albaștri încă pot face rău:

Ochisorii tăi albaștri
Dela ceriu tu i-ai răpit
Și seamă vei da de răul,
Ce cu ei ai făptuit.

Femeile-poete sunt mai gingașe în exprimarea sentimentelor, ce le provoacă ochii:

Ochii negri întodeauna
Mi-au fost dragi și i-am iubit,
Iar de rochii negre vecinic
Am fugit și le-am urit.

Dar' așa mi-a fost ursita
Să n'am parte de ce vreau:
Ochii negrii fug de mine
Rochii negre port mereu.

(Veronica Miclo.)

Măriuța nanei Nastasie adaogă și ea, cînd e singură și pe nesimțite i-să strecoară cite-o lacrimă:

N'aibă badea nici o vacă,
Numai ochii lui să-mi placă;
N'aibă badea nici doi boi,
Numai ochii amîndoi.

(Poporan.)

Putea-m'aș avînta în literaturile străine adunînd probe despre poetizarea ochilor — dacă s'avea timpul, de care dispun cei amorozați, cari roscolesc toate romanele sentimentale și poeziile de dragoste.

G. Todica.

Bucata ultimă a fost „Furtuna casnică“. Nevasta își așteaptă bărbatul până după 12 și nu mai vine. Peste o jumătate de ceas e aci, dar' femeia i sare în cap, și deslănțue adevărata „Furtună casnică“. Cu muștrări, cu vorbe iuți-țuți femeiești, încât un domn din public nu se putu răbda să nu zică în azul tuturor: „Așa meliță de gură n'am auzit de cînd is“. (Că va fi avînd și el acasă săracu „melița“ lui, dar' cu asta, zic și eu, că, nu să va putea asemăna!)

Autorul francez întoarce furtuna în senin: bărbatul face cadou nevastei o brățară și — femeia e împăcată.

Domnișoara a declamat cu mult simț apoi poesia „La inoană“, de Vlăduță.

După teatru ce ar putea să urmeze mai bine decît jocul? Dacă nu-i joc, nu vine public mult și până la o altă înțelegere a lacrimilor trebuie să spunem că e foarte bine așa. Ce ar mai face, în Abrud de pildă, Chiuț săracu, că băile nu mai dau aur, și mor toate chefurile și toate veselile din Abrud și împrejurime. Să trăiască și el, ca să mai poată tremura din coardele minunatei lui ceteri „Mai am un singur dor“ al lui Eminescu...

Maghiarizarea școlilor.

— *Limba maternă în școlile de stat?* —

Noul ministru de culte Apponyi are de gînd să se prefacă cît mai curînd în școli de stat toate școlile confesionale și naționale.

Și până acum s'a urmat acest lucru, dar' nu așa cu rup-tul. Să deschida școala de stat acolo unde cea confesională era slabă de tot și să stîngă oare-cum de sine, din slăbiciunea poporului din sat, — dar' Apponyi vrea s'o iee mai cu peptul. Iar' cum școli confesionale nu aveau numai noi nemaghiarii, ci au și Maghiarii însși, susținute de bisericile lor, — prefacerea școlilor confesionale în de stat, ministrul o începe la noi nemaghiarii.

Va fi asta o lovitură foarte dureroasă pentru avîntul ce îl luase răspîndirea științei de carte și la poporul nostru. Căci în școlile noastre, tineretul tot a învățat carte, pe aiurea bine de tot, dar' în școlile de stat doar' că învață a cunoaște literele, încolo știință nu să sălășluște în capul bieteii tinerimii, căci nu pricepe ce i-să hodorogeste de învățatorul străin.

Dar' și asta e adevărat, că, pentru capii politicei maghiare, și aceea e „șîntă“, să fie popoarele nemaghiare în întunec, să le împedece dela prea repede să firaasca luminare, căci cu cît poporul e mai fără știință, cu atît mai mult poate fi mînat din napoi ca oile unde vreau »domnii«!

*

De altcum ceva nou de tot vedem prin foile maghiare: Un învățator de stat scrie în Magyarorszag dela 22 Aug. că în timpul mai nou, mai multe comune în cari s'au înființat școli de stat, au înaintat rugare la ministru, să le dee voe a să propune în școlile de stat de acolo, și limba maternă a copiilor! Și ci-că una din aceste comune a și primit răspuns dela ministru așa, că dela clasa a II-a lasă ca limba maternă (limba mii-cii) a copiilor, să fie învățată în 5 ore pe săptămînă în școala de stat. La aceasta învățatorul din vorbă scrie, că

numai un lucru de tot cuminte va tace ministrul de va lăsa să se învețe în școlile de stat și limba maternă a copiilor, și-i dă sfat, că peste tot, să nu mai numească nicăiri un astfel de învățator de stat, care să nu cunoască limba poporului din comuna în care merge. »Căci — zice — cum să fie cineva învățator poporal (al poporului), ca se cunoască năcazul poporului, felul lui de gîndire, patriotizmul lui, și să-l lămurească despre folosul limbii și școlii maghiare, dacă nu poate vorbi cu el? Un astfel de dascăl, dacă nu să va sili a învăța de grabă limba acelui popor, e mai curînd spre paguba școlii, căci în asta oamenii vîd, că scopul (celor ce le dau școala maghiară cu dascăli ce știu numai ungherește) e: a-i face pe copii să-și uite limba mamei lor...«

De aceea și el află că bine face statul dacă introduce limba maternă ca studiu în școlile de stat și pune în sate învățatori ce să se știe înțelege cu poporul ba, pe cît să poate, chiar, de aceea pe cari i-a dorit poporul.

Din Rusia.

— *Floroase stări de lucruri. Oamenii tot capul a mână. — Bombele lucrează.* —

= In Kronstadt tribunalul militar pertractează mai departe procesele celor răsculați și prinși în revoltă, soldați și nesoldați. Președintele tribunalului a răspuns advocaților cari vouau să iee apărarea celor prinși, că nu primește la pertractare nici un avocat civil. Apărarea soldaților o poate face numai persoană militară.

= In Varșovia, Plook și Kodz, mână nevăzută, dar' crunt răzbunătoare a celor nemulțumiți, lucrează mereu. Zilnic să întimplă ucideri. Firește oamenii stăpînirii, cei cari ajută în ori-ce chip stăpînirea să se poată susține, sunt uciși în ascuns, și pe ucigași nu-i poate descoperi și prinde nimenea!

= Generalul Kaulbars asupra căruia să încercase un atentat de a-l omori, dar' fără izbîndă, — a căpătat o scrisoare în care i-să spune, că e osîndit la moarte și de asta nu va scăpa. In curînd va fi ucis. — Iși poate ori-cine închipui ce stări sufletești o fi avînd generalul, știindu-să cu pașaportul pentru cealaltă lume, in buzunar!

NOUȚĂȚI

Concert la Orăștie. Reuniunea rom. de cîntări dela Orăștie, sub dirigența dlui I. Branga, pregătită a pleca la București ca să iee parte la marel Concert-monstru, pe care îl dau acolo la expoziție toate corurile și Reuniunile de cîntări, — înainte de a pleca la București, dă in Orăștie un Concert la care dă privilegiu publicului nostru de aici a asculta producțiile unui cor mai puternic ca ori-care din cite au concertat pînă acum la Orăștie. Căci pentru mersul la București Reuniunea și-a întărit corul cu puteri noue și bune, nu numai din loc, ci și din jur. Concertul acesta va fi un fel de probă generală a concertului dela București, cei cari nu vor putea merge la București, ascultănd acest concert, vor avea în el chipul aproape deplin al concertului dela Expoziție. Cîntările pe cari Reuniunea le va cînta acolo (3 în corul monstru, în însoțire cu celelalte Reuniuni și coruri toate, celelalte singură) le va cînta și aici.

Atragem de pe acum luarea aminte a publicului nostru asupra acestui concert, care să va da Dumineca viitoare, in 2 Sept. n. in Orăștie.

Rugăm să se iee la cunoștință, că invitări deosebite nu s'a făcut; onoratul public să se socotească invitat prin această publicare in foaie și prin placatele ce s'au vor pune in oraș.

Programul îl vom publica in numărul viitor.

Vom avea în față un cor mai puternic, ca ori-cînd, și distins pregătit. După concert va urma joc!

Sedința la oraș. Comunitatea orașului nostru Orăștie, e conchemată pe 29 August la sedința. Să vor aduce nainte printre altele și următoarele lucruri de mai mare însemnătate pentru oraș: Fiind spitalul epidemic gata ca zidire, orașul va avea a hotări să se procure lucrurile ce-s de lipsă in el, pentru instalare. — Hotărîrea institutelor de bani la cari să fie depuși banii fondurilor orașenești. — Hotărîre să se procure un cuptor pentru arderea cadavrelor. — Dezbateră propunerii de a să începe tăietura lemnelor in »Valea-rea« și facerea drumului de lipsă până la acel loc. — Pornirea procesului pentru conturbare in posesiune, contra lui G. Amlacher, pentru că a închis calea de sub vii.

Adunarea extraordinară a »Ar-delenei« a decurs in ordine, in mijlocul unei destule de mari interesări a acționarilor. S'au depus peste 2600 acții.

Adunarea a fost provocată de împrejurarea, că membrii in comitetul de supraveghere scăzuseră sub numărul cerut de statute, și in atare caz statutele cer adunare generală care să întregească comitetul.

Iar' fiindcă și membrii direcțiunii își pusese mandatul la dispoziția acestei adunări, vînd — in senzul unei propuneri ce i-să înaintase de mai mulți acționari, — să-i îmbeie privilegiu a-și forma direcțiunea de nou, cum ar dori, — așa adunarea asta a avut să aleagă și direcțiunea. Au fost aleși cu totalitatea voturilor date (cite 2260), următorii acționari in direcțiune: Dr. Ioan Popu, Dr. Silviu Moldovan, Dr. Romul Dobo, Ioan I. Vulcu, Ilie Popovici, Procopiu Herlea, Ioan Branga, Ioan Lăzaroiu, și Const. Baicu. D-lui Dr. Aurel Vlad, directorul institutului, i-s'a oferit și loc de membru in direcțiune, și numai declarînd d-sa, că fiind director, nu vrea să aibă și post in direcțiune, a fost combinată altă persoană.

In comitetul de supraveghere au fost aleși: Vasile C. Osvadă, Ioan Moța, Ioan Popovici, Simion Corvin iun. și Avram Dubleş.

Președintele adunării, dl Ilie Popovici, a încheiat apoi adunarea, mulțumînd acționarilor pentru interesul arătat și pentru ordinea in care au făcut să decurgă.

Sărbări frumoase să arangiasă la Lipova in jurul adunării societății de teatru in 28 și 29 Aug. n. Seara di Zaharie Bârșan va preda drama »Marinarul«, după care citeva piese cîntate de d-șoara Valeriu Pop, apoi iar di Bârșan. Atragem luarea aminte a Românilor din acel țînt, să iee parte atît la sedințele societății cît și la reprezentațiile de înaltă artă a dlui Bârșan.

Redacția »Orizontul«, anunță cetitorilor săi, că din motivul multelor procese ce s'au năpăstuit asupra revistei, in luna August n'a putut să apară, ci va aparea la finea lui Septembrie, (după pertractări) — in număr du plu.

Ruga dela Făget (nedee poporală) să va ținea și anul acesta, ca de obicei, in 28 August n. (la Stă-Mărie) drept mărire a sărbării, mai mulți tineri universitari și gimnazisti, vor juca *Călușorul*, *Băntuți* și *Hora-dela-Plevna* in niște admirabile costume naționale.

Invitări speciale nu să trimit, tot Românul de bine să se ție prin asta de invitat. Petrecerea să arată a fi una din cele mai reușite! Pentru comitetul arangiator: Adam Iancu, stud. in medicină.

Logodnă. Ignatie Vișoiu, teolog absolut al d-șoara Gabriela Țieran din Totvărădia, fidantați.

Toți deputații noștri naționali, au fost aduși, pe rînd, de »Foaia Interesantă« in chip și cu schițe asupra vieții lor. In numărul ei de azi publică pe al 14-lea. După asta va aduce și chipurile deputaților slovaci și sîrbi, și apoi, la urmă are de gînd să-i fotografieze pe toți: Români cu Slovaci și Sîrbi împreună, într'o icoană mai mare și așa să-i aducă abonenților săi.

Și-au întîlnit moartea in față. Din Neoplanta să scrie foarte ciudata întîmplare a aior doi oameni, din

Obeco, cari mergînd cu carăle pe drum, întîlnindu-să și-a întîlnit fiecare moartea in calea sa. Unul e Stefan Szabó, altul Isidor Marinkovici. Carăle lor și-au venit față in față. Nici unul n'a voit să ferească din calea celuilalt. Oamenii au început să se sfădească pentru asta și să se injure. Szabó a dat lui Marinkovici o palmă așa de tare, că acela și-a ieșit cu totul din fire. Marinkovici a scos atunci cuțitul și l-a împlintat de 3-ori in Szabó, așa de rău că i-a dat lovituri de moarte. Szabó a mai avut atita putere de a scos revolverul și a împoscat pe Marinkovici, apoi a căzut și el și amîndoi au murit in scurtă vreme din grele răni primite.

Tinerimea română din Vințul-dejos invită la petrecerea de vară, ce o va arangia in ziua de Sîntămărie in »Promenadă«. La caz de timp nefavorabil in sala hotelului la »Două pistoale«. Venitul curat este destinat pentru a ajutura orfanii alogătorilor căzuți la alogerile dietale din 1906.

† Livia Beșan n. Athanasievlci, soția dlui notar public Mihail Beșan din Lugoj, a încetat din viață in 18 Aug. n. Fie-i țărina ușoară.

Din volumașul de »Palavre« schițe literare de dl Gavriil Todica, ne facem o plăcere a reproduce in foia de azi a »Libertății« o piesă. Ca și celelalte piese din volum, e plină de spirit și de haz. Recomandăm cu căldură cetitorilor inteligenti acest volumaș, care să poate cere dela autor in Geोगी (Algyogy) sau dela administrația foii noastre. Costă numai 50 fil. plus 5 fil. de postă.

Dela Băile Herculane ni-să scrie că printre numărășii oaspeți să află și dl ministru al instrucției publice M. Vlădescu din România, împreună cu familia sa și e in cura doctorului român dl Dr. Al. Crăciunescu.

Expoziția din Milano, cea din care a ars o parte, a dat acum de alt năcaz: S'a descărcat asupra ei o ploaie torrențială, care a ruinat mai multe pavilioane. Pagubele sunt de 5-6 milioane lire. Trei oameni au fost omoriți in pavilionul francez, dărîmîndu-să acoperișul asupra lor.

Reuniunea rom. de cîntări din Sebeșul-săsesc invită la concertul care să va da la Sf. Măria in pavilionul de vară dela hotel »Central«. Urmează dans.

AVIZ. In cancelaria subscribui să primește — pe lingă toată întreținerea și salar 20-25 cor. lunar — un atare individ, care e versat in afaceri notariale, care loc să poate ocupa la moment.

Ludoșul-mare, la 23 August 1705. u. p. Kis-Apod (Szeben-megye).

Ioan Cosma,
not. comunal.

Mulțumită publică.

Concertul arangiat de corul mixt al Românilor din Hunedoara, in 29 Iul. n. 1906, — a succes pe deplin.

Suprasolviri au făcut următorii:

Koncza Kálmán 5 cor., văd. Maria Rimbaș 4 cor., Dr. A. Strauss 3 cor., Petru Șinca 2 cor., Dr. Kővári 2 cor., Ferenczi József 2 cor., Sora Nicoliciță 2 cor., Cornel Popescu, Deva 2 cor., Nicolae Vinolea 3 cor. 40 fil., Alex. Dima 3 cor., Simeon Chirca 1 cor. 60 fil., George Rain 1 cor. 40 fil. Valer Pop 1 cor. 40 fil., Zalányi 1 cor. 40 fil., Nic. Albu 1 cor. 40 fil., Eremie Muntean 1 cor. 40 fil., Hersch S. 1 cor., Izrael I. 1 cor., Hersch I. 1 cor., Cseh József jun. 1 cor., V. Ungur 40 fileri, Lojadi M. 40 fil., Ioan Pampu 40 fil., Romulus Dima 40 fil., Timar 40 fileri, Cuș Petru 40 fil., Keller Rudi 40 fileri.

Intratele au fost . . . K 309-90.
Eșitele au fost . . . n 94-02.
Profit curat. . . K 215-88.

Documentele despre împărțirea acestui venit curatsă află la epitropia bisericii gr.-or.

Tuturor suprasolvenților le aducem sincere mulțumite.

Comitetul arangiator.

Dare de seamă. La petrecerea din Baru-mare ținută in 12 August a. c., au binevoit a suprasolvi următorii

domni: I. Saturn, preot 6 cor. 80 fil., P. Clecan, comerciant 4 cor. 80 fil., A. Mihaescu, preot, I. Opris, inv., fiecare câte 2 cor. 80 fil., I. Bocaniciu, preot, I. Pataki, preot, fiecare câte 1 cor. 80 fil., I. Stupinean, preot, G. Todoran, preot, I. Pepenar, preot, P. Armean, preot, N. Muntean, tipograf, N. Socol, faur, N. Miclăuș, comerciant, V. Jula, comerciant, fiecare câte 80 fil., P. Voiu, preot, I. Zepa, invăț., A. Lăzăroi, comerciant, R. Traian, jude, P. Deatc, antreprenor, I. Deatc, proprietar, Mihály Gy., oficiant, Maksay L., oficiant, Rubner A., of., M. Popa, of., fiecare câte 40 fil. Oferte marinimoase am primit dela mult on. domn Török Árpád, pretor 3 cor. 20 fil., d-na Ungăr 3 cor.

Venitul curat amasurat destinațiunii s'a preat curatoratului bis. gr.-c. din loc.

Primească atit marinimoșii binefacători, cit și toți participanții și pe calea aceasta sincerile noastre mulțumite.

Baru-mare, la 21 August 1906.

Nicolae Gârbea.

Dare de samă. La reprezentanția teatrală dată de tinerimea studiosă din Sebeșul-Săseșc in 12 August au incurs 147 cor. 48 fil., iar speșele au fost 119 cor., rămine venit curat 28 cor. 48 fil., care sumă s'a trimis direcțiunii *gimnaziului din Brad.* Au binevoit a suprasolvi: I. Halalai 4 cor., V. Oldea 3 cor. 40 fil., P. Opincariu sen. 2 cor. 80 fil., P. Cucuian 2 cor., N. Hiușa 2 cor., T. Iacobou (Viena) 1 cor. 60 fil., I. Pataki 1 cor. 20 fil., V. Cornea 1 cor., G. Tatar 1 cor., S. Medean 80 fil., A. Dobrescu 1 cor., T. Mureșan 80 fil., P. Opincariu jun. 60 fil. și N. N. 40 fil. căroră le aducem și pe această cale mulțumită publică. Sebeșul-Săseșc, 13 Aug. 1906. A. Vintilă, stud. VI., I. Cușință.

Socoată publică.

Despre percepțiunile și erogațiunile avute cu altoirea vitelor și cailor contra epidemiei de splină.

Au intrat din taxele de 1 cor. 20 fil., solvite de proprietarii alor 826 de capete de vite — laolaltă 991 cor. 20 fil., S'au spesat:

1. pentru telegrame in scopul procurării versatului 8 cor. 20 fil., 2. pentru versat și portpostal 548 cor. 80 fil., 3. pentru rasul părului unde s'au altuit vita 17 cor. 36 fil., 4. pentru 1 păreche foarfeci 4 cor. 40 fil., 5. pentru medicamente de desinfectare 9 cor. 60 fil., 6. veterinarilor pentru altoirea a 826 vite a 40 fil. 330 cor. 40 fil., 7. diurne oficianților pentru purtarea evidentelor și conlucrarea la altoire 35 cor., 8. plusul ca remunerațiune servitorilor de poliție pentru serviții extraordinare 37 cor. 44 fil., suma cor. 991.20.

Documentele stau spre vedere publică la căpitanul orașenesc și să pot vedea in orele oficioase.

Oraștie (Szászváros), la 19 August 1906.

Mihályi Béla,
căpitan de poliție.

O calfă de sîtariu

să caută și să primește îndată la subscriul maeștru din Murăș-Uioara (Maros-Ujvár).

Tot aci să primesc și

copii în cost și cuartir

pentru anul școlar 1906—07.

Ioan Rus,

maeștru in M.-Uioara,
Maros-Ujvár.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Situațiunea sumară.			
1905 9 Iulie		1906 8 Iulie	
ACTIV			
74,235.593	{ 52,076.093 Reserva met. Aur 72,538.690	102,428.690	102,732.265
3,835.536	{ 22,159.500 » trate Aur 29,890.000	2,078.841	1,867.090
41,827.305	Argent și diverse monete	68,967.838	56,632.210
24,011.767	Portofoliu Român și Strein	{ (*Impr. contra ef. publice 6.658.400	27,087.353
11,999.666	{ » » » contcurt. 21,371.502	11,999.876	11,999.924
15,153.610	Fonduri publice	14,896.734	14,801.324
2,930.477	Efectele fondului de rezervă	2,910.324	2,908.324
5,699.183	» » » amortisarea imob. și mat.	5,767.518	5,767.518
575.961	Imobili	602.733	603.453
25.707	Mobilier și Mașini de Imprimerie	857.993	35.894
84,824.930	Cheltuieli de Administrațiune	81,027.957	84,619.325
—	Depozite libere	—	—
56,964.268	Compturi curinți	19,040.228	24,557.883
322,084.003	Compturi de valori	338,150.194	339,312.952
PASIV			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
19,878.642	Fond de rezervă	21,291.642	21,373.442
3,016.596	Fondul amortisării imobilelor și material	3,158.004	3,222.588
179,975.520	Bilete de Bancă in circulațiune	215,458.160	219,616.820
1,560.783	Dobânzi și beneficii diverse	1,294.014	1,646.498
84,538.877	Depozite de retras.	81,027.957	84,619.325
25,435.232	Compturi curente	—	18,567.000
317,141.728	Scomptul 5%	—	73.025
	*) Dobanda 5%	338,150.194	361,118.698

Abonamentul nostru.

Prețul regulat de abonament al foii „*Libertatea*“, e 6 cor. Ceteritorilor economi din popor, o dăm cu preț redus la 4 cor.

Acolo unde mai mulți vecini să întovărășesc, cel puțin 5 la un loc, și cer să le vină foaia la toți 5 sub o legătură — adevă 5 foi, ori mai multe, sub aceeași fașie și adresă, — fiindcă cruțăm și noi la postă și la lucrul administrației, — o dăm cu preț redus de *numai 1 fl. 20 cr.* (2 cor. 40 fil.) *fiecare una foaie.*

(Domnii inteligenți cu prindere mai bună, sunt rugați a nu să folosi de scaderile imbiaste economilor, ci a plăți prețul intreg de 6 cor., căci numai așa putem face ceteritorilor din popor astfel de mari ușurări de preț.)

„*Foaia Interesantă*“ să dă deosebit cu *1 cor. pe an peste prețul „Libertății*“, din toate formele de sus. Să trimitte cu „*Libertatea*“ sub aceeași legătură, dar numai a celor ce trimit prețul ei deosebit peste prețul de mai sus la „*Libertății*“.

Căci nu vreau să aibă și „*Foaia Interesantă*“, pot abona „*Libertatea*“ și numai singură.

Cu fiecare „*Libertate*“ pot merge încă 3—4 „*Foi Interesante*“, pe care cel-ce ține „*Libertatea*“, le procură pentru oarecari vecini ai săi, — trimitând înainte pentru fiecare cite 1 cor. pe un an, ori cite 50 fil. pe jumătate de an.

„*Foaia Interesantă*“ singură, fără „*Libertatea*“, să poate trimite numai acolo, unde să cer cel puțin 4 numeri deodată, sub o adresă. Acolo merge și fără „*Libertatea*“. Cite 1 „*Foaie Interesantă*“ singură, pe adresă deosebită, nu să trimitte însă nimănu. Ci cel-ce vrea să aibă și el „*Foaia Interesantă*“, să ceară să-i vină cu „*Libertatea*“ pe care o ține cutare om din satul lui, și el va merge să și-o ia dela acela in fiecare Simbătă. Așa apoi să poate.

UN MĂESTRU

PĂPUȘAR

poate găsi un bun loc de a să așeza și a-și face viitor in o comună frunțasă din jurul Oraștiei. E comună cu 500 fumuri.

Cei-ce ar dori inforțații mai de-aproape, să facă întrebare la administrația foii noastre.

Savu Roman.

Doi băieți

să primesc ca învățaci in *franzelăria* (chifăria) dlui *Petru Moga in Sibiu* (Str. Quer No. 1.) Etate dela 16 ani in sus, luati pe 3 ori 2 ani, după invoială. — Condițiile mai amănunțite le dă dl Moga ori administrația foii noastre.

5—6

Invățăcel de pravălie

care să aibă citeva clase gimnasiale, să cunoască cit de cit limbile folosite aici, și din casă bună, — să primește in pravălia de manufactură a subscriului.

Ioan Lăzăroi

comerciant in ORĂȘTIE.
(Szászváros.)

Casă de vnzare

sau de inchiriat.

Casa Nr. 221 din Vaideiu, cu poziție bună, cu dreptul de crișmarit, sare și boltă, e de vnzare din mână liberă sau de inchiriat.

Informații dă
George Gavrilă
din Vaideiu (c. Hunedoarei).

Sz. 846—1906. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírre teszi, hogy az algyógyi kir. járásbírósnak 1905 évi Sp. 1125/3 számú végzése következtében Dr. Margita János ügyvéd által képviselt Indres Jozsef javára Kalimán Oktávián ellen 494 K 20 fill. s jár. erejéig 1906 évi január hó 23 foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 620 K becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, juhok, gazdaságiesszközök, buza és kukoricza nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. járásbírósnak 1906 évi V. 535/4 sz. végzése folytán eddig összesen 109 K 34 fill. bíróilag már megállapított költségek

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN:

IOAN NICA.

Arad, József főherceg-ut 1 sz.
(lângă „Victoria“).

erejéig, Homorod községében végrehajtást szenvedő lekásán leendő megtartására 1906 évi szept. hó 4-ik napjának d. e. 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Algyógy, 1906 évi aug. hó 20 napján.

Ruszuly Imre
kir. bír. végrehajtó.

Sz. 7911 — 1906. tkkvi.

Arverési hirdetmény.

Kvss Valentin Vulkáni lakos végrehajtonak Dinea Ávrám h. f. urikányi lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 58 K tőkekövetelés 17 K már megállapított, valamint jelenlegi 15 K 70 fill. és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett az 1881. LX. t.-c. 144. §. alapján és a 146. §. értelmében a dévai kir. törvényszék hátszegi kir. járásbírósnak területén lévő H. f. Urikány község határára fekvő H. f. urikányi 79. sz. jtkvben A + 1 rdsz. 709 hrsz. egész kaszálóra 202 kor. A + 2 rdsz. 912 hrsz. egész kertre 39 kor. A + 5 rdsz. 1367 hrsz. egész kaszálóra 48 kor. A + 6 rdsz. 1372 hrsz. egész kaszálóra 18 K, A + 7 rdsz. 1612, 1613, 1619, 1620 hrsz. erdő és kaszálóból a végrehajtást szenvedő Dinya Avramtól megvett s jelenleg Dinya Ilie, Dinya Iliené, Dinya Iuon és Dinya Iuonné nevében álló jutalékokra az egész ingatlan 1/4 részére 152 K 50 fill., A + 8 rdsz. 1650, 1651 hrsz. egész kaszálós és szántóra 71 K, a 62 sz. jtkvben A + 2 rdsz. 1292 hrsz. egész kaszálóra 36 K, A + 3 rdsz. 1325, 1326, 1332, 1333, 1334, 1335 hrsz. egész erdő és kaszálóra 347 K, végül a 62 sz. jtkvben a 797 sz. jtkvben átment A + 1 rdsz. 608/1, 608/2, 609, 615 és 616 hrsz. ingatlanból a végrehajtást szenvedő Dinya Avramtól megvett a jelenleg Dinya Ilie Dinya Iliené Dinya Iuon és Dinya Iuonné nevében álló jutalékokra az egész ingatlan 4/22 részére 41 K 50 fill., ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik azzal, hogy az özv. Anka Dinné szül. Murg Anna javára bekebelezett haszonélvezetijog ezen árverés által nem érintetik. Az árverés megtartására határidőül 1906 évi október 29 napjának d. e. 10 órája H. F. Urikány község házhoz kitűzetik.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy ovadék képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy bánatpénzének a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át szolgáltattani. Vevő köteles vételárt 2 egyenlő részletben és pedig az első az árverés napjától számítandó 30 nap alatt a másodikat ugyanazon naptól számítandó 60 nap alatt minden egyes vételei részlet után az árverés napjától számítandó 5% kamatokkal együtt a hátszegi kir. adóhivatal, mint bírói letéti pénztárnál lefizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíthatni.

Az ezen árverési hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen bíróság mint tkvi hatóságánál és H. F. Urikány község előjárósága házánaál tekinthetők meg. Az elrendelt árverés a fertirt jtkvben feljegyztetni rendeltetik.

pénznek az utolsó részlet fog beszámíthatni.

Az ezen árverési hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság mint tkvi hatóságánál és H. F. Urikány község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbírósnak mint tkvi hatóság.

Hátszeg, 1906 július 27-én.

Csiszér Gábor
kir. aljbíró.

Sz. 7910—906. tlkvi.

Arverési hirdetmény.

Fujer János (Iuon) h. f. urikányi lakos végrehajtonak Fagáz Miklós (Niculae) h. f. urikányi lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 58 K tőkekövetelés 17 K már megállapított, valamint jelenlegi 15 K 70 fill. és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett az 1881. LX. t.-c. 144. §. alapján és a 146. §. értelmében a dévai kir. törvényszék hátszegi kir. járásbírósnak területén lévő H. f. Urikány község határára fekvő H. f. urikányi 33 sz. jtkvben A + 1 rdsz. 130, 131 hrsz. kaszálós és erdőre 100 K, A + 2 rdsz. 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149 hrsz. kaszálós és erdőre 309 K, A + 3 rdsz. 2148 hrsz. kaszálóra 50 K, A + 4 rdsz. 2191, 2192 hrsz. szántó és kaszálóra 18 K, A + 5 rdsz. 2269, 2270 és 2271 hrsz. faház szántó és kaszálóból a végrehajtást szenvedő Fagáz Miklós jutalékára az ingatlan 1/3 részére 299 K 34 fill., A + 6 rdsz. 2217 hrsz. kaszálóra 37 K, A + 7 rdsz. 2474 hrsz. kaszálóra 1 K, A + 8 rdsz. 2510, 2512, 2514, 2516, 2518 hrsz. kaszálós és erdőre 71 K, A + 9 rdsz. 2534, 2540, 2547 hrsz. erdő és kaszálóra 46 K. A + 10 rdsz. 2536, 2537, 2538, 2545, 2549, 2593 hrsz. kaszálós és erdőre 223 K, A + 11 rdsz. 2572, 2576 hrsz. kaszálóra 88 K, ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik azzal, hogy özv. Fegaás Péterné sz. Fiorennyeszk Éva és az idősebb Fujer János (Iuon) javára bekebelezett haszonélvezetijog ezen árverés által nem érintetik az árverés megtartására határidőül 1906 évi október 25-ik napjának d. e. 10 órája H. F. Urikány község házához tűzetik ki.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy ovadék képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy bánatpénzének a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át szolgáltattani.

Vevő köteles vételárt 2 egyenlő részletben és pedig az első az árverés napjától számítandó 30 nap alatt a másodikat ugyanazon naptól számítandó 60 nap alatt minden egyes vételei részlet után az árverés napjától számítandó 5% kamatokkal együtt a hátszegi kir. adóhivatal, mint bírói letéti pénztárnál lefizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíthatni.

Az ezen árverési hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen bíróság mint tkvi hatóságánál és H. F. Urikány község előjárósága házánaál tekinthetők meg. Az elrendelt árverés a fertirt jtkvben feljegyztetni rendeltetik.

A kir. járásbírósnak mint tkvi hatóság.

Hátszeg, 1906 július 27-én.

Csiszér Gábor
kir. aljbíró.